

BONUS

TER DISCUSSIE

Buitengymzaal? Doe het niet!

In LO Magazine 7 verscheen het artikel 'Bewegingsonderwijs, het hele jaar door in de buitenlucht' over een buitengymzaal van de school Het Woud in Rijsaterwoude (Bax, 2023). Nu de bekendheid van deze mogelijkheid toeneemt is het goed om ook de keerzijde te belichten. Het is NIJHA en anderen niet aan te rekenen om nieuwe faciliteiten op de markt te brengen die de kwaliteit van het bewegingsonderwijs kunnen inperken. Het hoort bij een bedrijf om te innoveren en te experimenteren. Maar als alternatief voor een standaard gymzaal is dit experiment duidelijk mislukt. Buitengymzalen zijn misleidend, te mager en demotiverend. | Maarten Buijsman

Misleidend

Alleen het woord 'buitengymzaal' is al misleidend. Dit samenvoegsel van twee aantrekkelijke woorden 'buiten' en 'gymzaal' is onterecht aan elkaar geplakt. Het klinkt als een super combo, maar schijn bedriegt. Een

buitengymzaal is helemaal geen zaal. Een zaal heeft een plafond en muren. Maar zo'n buitenlocatie met gymtoestellen, zoals NIJHA die maakt (zie foto 1), heeft dat niet. Laten we het daarom allereerst een andere naam geven. Een naam die wél zegt waar

het op staat, bijvoorbeeld 'gymplein'. Want in principe is het ook niet meer dan een paar gymtoestellen op een schoolplein.

Te mager

Op de website van NIJHA wordt deze trend 'buitengewoon bewegingsonderwijs' genoemd. Eerlijker zou zijn om het woord 'mager' daar nog tussen te plaatsen. Ook al zou je met een gymplein alle beweegleerlijnen kunnen aanbieden, je opties worden drastisch ingeperkt. Het is als een supermarkt waar de helft van de schappen leeg is. Je kan nog voldoende uit het assortiment kiezen om niet te verhongeren, maar voor een gezonde hoeveelheid of je lievelingsgerecht kom je een aantal middelen te kort.

Want laten we eerlijk zijn, met een gymplein kun je, voordat een schooljaar begint, al weten dat tientallen lessen niet door kunnen gaan door bepaalde weersomstandigheden. Daarnaast zijn goo- en vangoefeningen zonder kale muur een flinke inperking van je methodiek. En bij trefbal blijft er nog maar één manier over die organisatorisch goed kan werken. Uit noodzaak zal je altijd trefbal met schijndoden moeten spelen. Dus, grote kans dat zelfs het populaire trefbalspel bij jouw leerlingen gaat vervelen.

Dan hebben we het nog niet gehad over de afleidingen die kunnen

Foto 1 Buitengymzaal

Foto 2 Buitengymzaal

ontstaan. Vliegtuigen die overvliegen, een vrachtauto die voorbij sjeest en insecten die ineens onderdeel worden van het geheel. Allerlei factoren die kinderen kunnen afleiden om goed te leren bewegen.

En wat te denken van buurtbewoners die mogelijk vanaf een afstandje kunnen staan kijken? Of kinderen uit andere groepen die hun pauze houden op hetzelfde schoolplein. Je moet van goede huize komen om dan nog een veilig leerklimaat te kunnen borgen. Een klimaat waarin kinderen zichzelf durven open te stellen, fouten durven te maken en hun angsten leren te overwinnen. Dat is verdomd lastig als er dreiging is van oordelende buurtbewoners en kinderen uit andere groepen die pauze houden.

Demotiverend

Het uiteindelijke doel is leerlingen stimuleren tot deelname aan bewegen en sport. Als alleen maar buitenlessen aangeboden kunnen worden, zal een groot aantal leerlingen gedemotiveerd raken voor bewegen en sport. Dat is juist wat we niet willen.

Soms wordt de vergelijking getrokken met de middelbare school waar ook buitengymlessen gegeven worden. Maar dat is niet eerlijk. Docenten LO hebben altijd nog de mogelijkheid om naar binnen te gaan als de weersomstandigheden een buitengymles niet toelaten.

Foto 3 Trap met klingrepen op IKC de Twijn

Ook bieden zij in hun buitengymlessen heel andere beweegdomeinen aan dan binnen. Ze zullen buiten bijvoorbeeld nooit gaan trampolinespringen of ringzwaaien.

We moeten ons prachtige vak niet laten buitensluiten en in de kou laten staan. Vakleerkrachten en leerlingen hebben recht op onderdak voor goed bewegingsonderwijs. Een gymzaal zou eigenlijk een standaard onderdeel van een schoolgebouw moeten zijn.

Sterker nog, scholen zouden bewegen zoveel mogelijk moeten stimuleren in het onderwijsaanbod. Dus ook in het schoolgebouw en niet alleen daarbuiten. Zoals bij de beweegschool in Alblasterdam (zie foto 3). Daar heeft NIJHA, met Monkeyboxen en belijning op de gang, beweeginnovaties geplaatst die wel een verbetering zijn voor het onderwijs.

Overgewaardeerd

De hoofdreden voor het overwegen van een gymplein zijn vaak de kosten. NIJHA adverteert daar zelfs mee op hun website: "[...] De bouw en exploitatie van een gymplein is véél goedkoper dan een gymzaal. [...]". Maar een buitenlocatie heeft logischerwijs ook hogere onderhoudskosten. Gymtoestellen gaan minder lang mee als die buiten worden gebruikt. De spullen kunnen nat worden en beschadigd raken door vuil. Ook is de kans op ongevallen en vandalisme groter. Als je daar rekening mee houdt, kan het zelfs zo zijn dat de kosten op de lange termijn vergelijkbaar zijn met de lange termijn kosten voor een standaard gymzaal.

°Alles bij elkaar genomen kun je concluderen dat een gymplein geen goed alternatief is voor een gymzaal. Een gymplein kan gemakkelijk worden overgewaardeerd. Bovendien heeft een verstandige vakleerkracht zijn keuze snel gemaakt wanneer die kan kiezen tussen een gymzaal en een gymplein. Natuurlijk kiest die voor het beste assortiment. Waardoor scholen die slechts alleen een gymplein kunnen bieden voor bewegingsonderwijs een kleinere kans hebben om een verstandige vakleerkracht aan zich te binden.

Wil jouw school(bestuur) toch een gymplein realiseren? Vraag ze dan in ieder geval om ook een alternatief te bedenken voor bepaalde weersomstandigheden. Hopelijk kan de KVLO ervoor zorgen dat in de wet gaat worden opgenomen dat elke gymles recht heeft op een gymzaal. Net als zij medeverantwoordelijk was voor het amendement waardoor kinderen van groep 1 tot en met groep 8 met ingang van schooljaar 2023-2024 recht hebben op minimaal twee lessen bewegingsonderwijs van in totaal 90 minuten per week. ●

Bron

Bax, H. (2023). Bewegingsonderwijs, het hele jaar door in de buitenlucht. *LO Magazine*, 111(7), 13-17.

Contact

maarten.buijsman@spaarnesant.nl
Maarten Buijsman is vakleerkracht bewegingsonderwijs Plein Oost en coördinator vakgroep stichting Spaarnesant

Foto's

NIJHA

Kernwoorden

buitengymzaal, gymplein, speelplein, schoolplein